

КРЪСТАН ДЯНКОВ ЪПДАЙК ГОВОРИ ЗА ЛЮБОВ

chitanka.info

Кой ли писател впрочем не говори за любовта? Нали когато ни се доще да се докоснем до нея — извън собствените си преживявания, — все към книгите ще посегнем: там дано прочетем нещо по-друго, „повъзвишено“, по-различно. Нали тъкмо книгите са ни дали първите уроци по любов! Стихове, повести и драми за първата любов, за чистата любов, за великата любов, за измамената любов, за зрялата, за късната, за продажната, за любовта с бъдеще и без бъдеще — безчет редове е написало пишещото човечество, от векове насам дръзнало да разчопля до фибра това най-вечно чувство. Нима е в силите ни да изброим колко камъни, папируси, пергаменти и хартия са били изпълнени с писмена за любовта? Там в книгите — твърдят помъдрите, — там всичко е казано. А ние поверително да си пошушнем: и май нищо.

Нима Джон Ъпдайк е намерил да ни каже нещо повече? Подобно мнение, разбира се, ще бъде крайно. Нашата читателска публика го познава отдавна, още от 1967 година, когато у нас излезе романът му „Кентавърът“. По късно се запознахме със „Заеко, бягай!“, с разказите му, с някои измежду малкото стихове, които е писал. Отделящ на любовта някои от най-хубавите си страници, Ъпдайк обаче винаги си е оставал преди всичко социален писател, когото много повече засягат и много по-дълбоко интересуват въпроси от доста по-общ порядък: животът, ориста и страданията на човека — обикновения, честния, стремящ се към щастие — в сгъстяващата се около него еснафска атмосфера, пошлост, лъжа и мракобесие, така често срещани в днешното американско общество. Естествено, любовта е неделима от житейските криволици, понякога дори бива и едничката опора, която човек не само чувствено, ала и с разума си търси, за да оцелее в морето от отчуждено безразличие и малки или големи всекидневни крахове на мечти за кариера и за бъдеще. И Джон Ъпдайк, съзнавайки това, още с романа си „Двойките“ (1968), а сега и с „Ожени се за мен“, подири тъкмо в любовта още един от многото бързо демитологизиращи се митове на съвременна Америка. Потулени в собствените си черупки, непротягащи си ръка и за „здрасти“, уплетени в личните си интереси, хората все още слугуват на стария мит за светостта на интимното чувство, за неприкосновеността на брака, за отглеждането на телесно и душевно здраво поколение. Но рушат този мит.

Да, човек вижда, че май все още малко неща сме си казали за любовта. За онази любов, която сякаш идва само по навик, за да доразруши, не да съгради. За онази любов, която е по-скоро „мода“ (модно е да се разменят съпрузи и любими), която е само още едно от многото забавления (като алкохола, хазарта, водните ски и безцелните странствувания), предназначени на всяка цена да убият времето, да запълнят интелектуалните празноти (героите на „Ожени се за мен“ са художници), да създадат поне малко трепет в еднообразието на дните, рукнали като еднакви дъждовни капки по телеграфната жица. Така Ъпдайк отново си остава верен на житейската правда, отново разтваря за показ душите на своите уж различни, но в последна сметка поразително еднакви Сали и Рут, Джери и Ричард. Какво е за тях любовта? Дали дълбоко осъзнато чувство за необходимостта от другия — необходимост, която може да е критична в този момент от живота на героя — или просто „начин“, просто задължителен ритуал, накичен с много показност? Дали онова градивно мечтание, от което се раждат не само шедьоври на изкуството, но и несломимите сгради на човешките отношения, и устойчивите крепости на семейството с децата, това логично негово продължение? Или пък е онзи ерозионен процес, който ще подмие основите на и без това едва скрепения дом, в който децата са родени само защото това е обявено за „здравословно“? Болезнен е този процес, вплетени в него, героите влагат цялата си искреност да намерят своите индивидуални решения (макар тази искреност понякога недвусмислено да говори по-скоро за някакви фалшиви, несъществуващи връзки с традицията). В парадоксалните ситуации Ъпдайк разсъждава трезво, извлича обобщенията си от действителната обществена почва, опрян на остро, проникателно наблюдение. Едновременните разбирания, онези безброй табу от миналото днес вече не съществуват — те се разпадат, както се разпада самото общество, както се разпада семейството. И в своите почти измислени драми героите вече могат да бъдат и цинични, открито да виждат целия смисъл на едно вълнение заради самото вълнение. И така търсеното щастие се оказва хлъзгаво тъкмо когато ръката вече го настига, а сълзата изсъхва още непроронена.

„Ожени се за мен“ е една психологически вярна книга и затова в никакъв случай — колкото на пръв поглед някой да се полъже — не е нито евтин сантиментален роман, нито забавно четиво, нито стъпка

назад в творчеството на автора си. Ъпдайк е пак при своите средни американци от предишните си книги, пак е точен до безпощадност и говорейки за любовта, пак ни показва един отрязък от Америка — люшкаща се, противоречива, неуверена.

Кръстан Дянков

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.